

En wat van de veelwijverij onder Israël werd gezegd, geldt evenzeer met betrekking tot de echtscheiding. Mozes had niet „geboden,” zooals de Farizeën zeggen, der vrouw eenen scheidbrief te geven en haar te verlaten, maar dit toch wel, gelijk de Heiland hen verbetert, »toegelaten” ¹⁾. Nochtans, zoo herinnert de abbé de Hornstein, wordt de wet, die de echtscheiding regelt, niet aangetroffen in Leviticus, maar geeft Mozes haar eerst aan het einde zijns levens, en komt zij dan ook in het boek Deuteronomium voor. Gedoogt het Mahomedaansche recht de vrouw, van wie men is gescheiden, weder tot zich te nemen, juist indien zij middelerwijl aan een ander behoorde ²⁾, in de Mozaïsche wetgeving wordt dit ten stelligste verboden: het is „een gruwel voor het aangezichte des Heeren” ³⁾. De priester mocht wel met eene weduwe in het huwelijk treden, maar niet met eene vrouw, die door haren man verstooten was. Ja, deze wordt in éenen adem genoemd met de hoer ⁴⁾, gelijk trouwens het ontvangen van eenen scheidbrief steeds, ook waar het in figuurlijken zin is bedoeld, als iets smadelijks wordt voorgesteld ⁵⁾.

En zoo zegt Augustinus zelfs: »Libellus repudii magis fuit exprobatio divorcii quam approbatio” ⁶⁾.

Hoezeer dus eenerzijds de Mozaïsche wetgeving als een kleed was, welks snit was afgemeten naar de bijzondere vormen van het Israëlitische volksleven, zoo lagen daarin nochtans tegelijkertijd beginselen

moetkoming in de kosten, welke voor rekening der gemeente blijven, kan eene bijdrage van ieder schoolgaand kind worden geheven.” Ware deze bepaling niet zoo volstrekt algemeen, dan bestond wellicht mogelijkheid om in sommige gevallen door iets hooger schoolgeld te eischen, dan de kosten bedragen, zoo eene kleine straf te stellen op het noodig maken van staats- of gemeentezorg, en op die wijze tevens tot zelfwerkzaamheid te prikkelen.

¹⁾ Matth. XIX : 7 en 8. In twee gevallen was echtscheiding verboden. Wie valschelijk zijne vrouw van gepleegde onkuisheid beschuldigd en zoo »eenen kwaden naam heeft uitgebracht over eene jonge dochter van Israël,” mag haar niet »laten gaan al zijne dagen”. (Deut. XXII : 19) En ditzelfde geldt voor wie aan eene jonge dochter met geweld hare eer geroofd heeft. (Deut. XXII : 29)

²⁾ Michaëlis, t. a. p., II p. 314 noot 6.

³⁾ Deut. XXIV : 1—4.

⁴⁾ Leviticus XXI : 7.

⁵⁾ Cf. o. a. Jesaia LIV : 6; Jeremia III : 8.

⁶⁾ Cf. de Hornstein, t. a. p., p. 77.